

FORSVARSAKADEMIET

Brief

MAJ 2018

HÆREN OG FORSVARSFORLIGET INITIATIVER, KONSEKVENSER OG PERSPEKTIVER

Af major Michael Sonne Jørgensen og oberstløjtnant Steen Wegener, Center for Landmilitære Operationer, Institut for Militære Operationer

Hæren og forsvarsforliget - initiativer, konsekvenser og perspektiver

© Forsvarsakademiet

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af eller kopiering fra denne publikation eller dele heraf er kun tilladt i overensstemmelse med aftaler mellem Forsvaret og Copy-Dan. Enhver anden udnyttelse uden Forsvarsakademiets skriftlige samtykke er forbudt i følge gældende lov om ophavsret. Undtaget herfra er korte uddrag til brug ved anmeldelser

København maj 2018

Forsvarsakademiet

Svanemøllens Kaserne

Ryvangs Allé 1

2100 København Ø

Tlf.: +45 728 17000

Ansvarshavende redaktør: Institutchef, Jens Ringsmose, Institut for Militære Operationer

Layout: Bent-Ole Kure, FAK

ISBN: 978-87-7147-247-9

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDLEDNING	4
INITIATIVER	4
Direkte initiativer:	5
Indirekte initiativer:	6
KONSEKVENSER	7
Opbygning af en deployerbar brigade	7
Analyse af kapaciteten panserinfanteri (CV90)	8
Opstilling af et ekstra vagthold med værnepligtige ved Den Kongelige Livgarde	9
Forøgelse af antallet af værnepligtige	9
Let infanteribataljon	10
Opstilling af mobiliseringskompagnier	11
Hærens organisering	12
Kampfly	13
Længererækkende præcisionsmissiler	13
Støtte til politiet	13
Personbeskyttelse i højrisikoområder	14
Cyberforsvar	14
Analyse af erhvervsuddannelse for konstabler	15
PERSPEKTIVERING	16
KILDER	17

INDLEDNING

Den nyligt indgåede Aftale på Forsvarsområdet 2018-2023 giver Forsvaret et økonomisk løft, og der er i aftalen en række tiltag for Forsvaret som helhed samt de enkelte værn. Dette brief sætter fokus på Hæren og ser på, hvad forliget betyder for Hærens udvikling i forligsperioden. Der er samlet set tale om et substantielt økonomisk løft af Forsvaret, hvilket overordnet set naturligvis er positivt i forhold til at styrke Forsvaret.

Ambitionen med briefet er at give læseren et nuanceret billede af det indgåede forlig, der rummer både muligheder og udfordringer. Fremstillingen vil således ikke kun behandle de positive elementer i forliget, det vil også se på forligets iboende udfordringer.

Den overordnede politiske målsætning med forliget fremgår nedenfor, og den efterfølgende analyse skal ses i det perspektiv. Det politiske ønske med forliget er at styrke:

- *Danmarks bidrag til NATO's kollektive afskrækelse og forsvar.*
- *Forsvarets evne og kapacitet til at deltage i internationale operationer og internationale stabiliseringsindsatser.*
- *Forsvarets bidrag til den nationale sikkerhed, fx i forbindelse med et terrorangreb i Danmark.*
- *Beskyttelsen af Danmark mod cyberangreb.*
- *Det statslige redningsberedskab.*

Intentionerne i forliget omsættes af Forsvaret til implementeringsplaner, der har til formål at omsætte forligsteksten til konkrete initiativer og tiltag.

Briefets hovedpointe er, at Hæren forventes at komme styrket ud af forligsperioden på en lang række områder, men at det "substantielle løft" skal ses i rammen af voksende ambitioner, flere opgaver og effektiviseringer, som alle skal balanceres med ressourcerne.

INITIATIVER

Forligsaftalens første del omhandler formål og rammer, hvilket efterfølges af konkrete initiativer for de respektive værn, der vurderes at styrke Forsvaret i nærværende forligsperiode. Derefter behandler aftalen en række fokusområder. Det være sig eksempelvis værnepligt, cyberforsvar, Arktis mv. En gennemgang af forligsteksten peger på initiativer, der enten direkte eller indirekte vedrører Hæren. En række initiativer indeholder konkrete opgaver og planer målrettet Hæren, mens andre initiativer enten vil påvirke Hærens organisering og opga-

veløsning eller rummer muligheder for, at Hæren kan drage nytte af initiativer, der ellers primært vedrører øvrige dele af Forsvaret. Detaljeringsgraden af de enkelte initiativers beskrivelse i aftalen er meget forskellig, hvilket kan skyldes øget politisk opmærksomhed på enkelte områder eller et ønske fra Forsvaret.

Direkte initiativer:

For Hærens vedkommende ser listen over direkte initiativer således ud:

Materielinitiativer:

- Opbygning af en deployerbar brigade på cirka 4.000 soldater, der opfylder NATO's styrkemål til en medium brigade, hvilket blandt andet medfører følgende materielinitiativer:
  - o Flere operative kampvogne.
  - o Jordbaseret luftværn.
  - o Panserværn til kampbataljonerne.
  - o Yderligere artilleri.
  - o En ekstra opklaringseskadron.
  - o Yderligere materiel til elektronisk krigsførelse og nye sensorer.
  - o En dronekapacitet (værnsfælles).
  - o Logistik, føringsstøtte, ingeniørmateriel mv.
- Analyse af kapaciteten panserinfanterikampkøretøjet (CV90).

Organisatoriske initiativer:

- Den Kongelige Livgarde opstiller et ekstra vagthold med værnepligtige, som kan stilles til rådighed for politiet.
- Antallet af værnepligtige øges med op til 500 personer årligt, hvoraf en stor del af disse er tiltænkt Hæren.
- Der opbygges en let infanteribataljon på op til ca. 500 soldater. Bataljonen kan indsættes med fly eller skib og kan indgå i kollektivt forsvar, visse internationale operationer eller national opgaveløsning, herunder støtte for politiet.
- Opstilling af et mobiliseringskompagni til hver af de tre kampbataljoner i den nye brigade.
- Hæren organiseres med udgangspunkt i to brigader samt en række regimenter. Følgende større ændringer forventes:
  - o Hærstaben og Danske Division sammenlægges i Karup. Muligheden for opstilling af et dansk/baltisk divisionshovedkvarter i Baltikum undersøges.
  - o Stab ved 1 Brigade med brigadestabskompagni flyttes til Holstebro.
  - o En let infanteribataljon opbygges i Haderslev.
  - o Dele af 1 Hovedkvartersbataljon flyttes til Fredericia.
  - o En efterretningsbataljon (ISR-bataljon¹) etableres på basis af eksisterende kapaciteter i Varde.

---

1) ISR = Intelligence, Surveillance and Reconnaissance.

- En ildstøtteafdeling tilføres et ekstra kanonbatteri og opbygges med udgangspunkt i den nuværende kapacitet i Oksbøl, hvor det nye luftværn også udvikles og opbygges.
- Der etableres yderligere en kampvognseskadron i Holstebro.
- Opklaringsbataljonen på Bornholm tilføres yderligere en opklaringseskadron.
- Garnisonerne i Skive, Aalborg og Fredericia tilføres føringsstøttekapaciteter til brigadens enheder i respektive garnisoner.
- Værnepligtige fordeles, således at de understøtter opbygning af Hærens kapaciteter.
- Nyt værnsfælles Unmanned Aerial Vehicle System (droner) placeres i Aalborg.

Indirekte initiativer:

De indirekte initiativer, der i større eller mindre grad har (eller kan få) konsekvenser for Hæren, ser ud som følger:

Materielinitiativer:

- Kampfly. Kampflyaftalen af 9. juni 2016 gennemføres med anskaffelse af 27 F-35-kampfly i perioden 2018 til 2026. Særligt flyets evne som sensor-kapacitet kan styrke landstyrkernes evne til informationsindhentning.
- Længererækkende præcisionsmissiler. Behovet for at anskaffe længererækkende præcisionsmissiler (strikekapacitet) undersøges gennem et indledende analysearbejde med henblik på vurdering af en eventuel efterfølgende anskaffelse på mellemlangt sigt (2023-2026). Afhængig af den konkrete anskaffelse kan langtrækkende missiler øge landstyrkernes evne til at ramme modstanderens styrker i dybden.

Organisatoriske initiativer:

- Forsvaret skal fortsat bistå politiet med blandt andet grænsekontrol og bevogtningsopgaver, så længe politiet har behov herfor. I den forbindelse kan Forsvaret helt eller delvist varetage den operative støtte til grænsekontrollen, herunder med støtte fra Hjemmeværnet. Der afsættes midler til, at Forsvaret kan stille enheder på højt beredskab til rådighed for politiet i tilfælde af terror mv.
- Forsvaret overtager det operative ansvar for personbeskyttelse i højrisikoområder.
- Cyberforsvar.
- Analyse af erhvervsuddannelse for konstabler med særligt fokus på konstabler i Hæren.

KONSEKVENSER

Opbygning af en deployerbar brigade

Hæren råder for nuværende over to brigader, men ingen af disse kan deployeres eller lever op til NATO-kravet for en middeltung (medium) infanteribrigade. Ambitionen i forliget er, at Danmark skal kunne opstille en middeltung deployerbar brigade, der kan stå til rådighed for NATO. Brigaden skal først og fremmest være deployerbar, da den sikkerhedspolitiske situation tilsiger, at forsvaret af Danmark også kan foregå uden for landets grænser. Det stiller store krav til det logistiske setup internt i brigaden, men det stiller også store krav til Forsvarets overordnede evne til at deployere store enheder.

En del af opgaven med at opstille denne brigade består i at omfordele Hærens samlede ressourcer og opgaver mellem de nuværende brigader og Hærens andre myndigheder. Derudover kræver det en del investeringer i nyt materiel med det formål at opbygge de kapaciteter, der mangler i Hæren (eksempelvis panserværn og jordbaseret luftværn), samtidig med at de nuværende kapaciteter styrkes (eksempelvis kampvognsvåbnet og artilleriet). Brigaden skal indeholde alle disse forskellige kapaciteter for at kunne kæmpe selvstændigt uden ekstern støtte, hvilket også er en del af NATO-kravet for en middeltung brigade. Hertil kommer opbygningen af en agil og fleksibel føringskapacitet og -evne, der skal binde brigadens enheder sammen og dermed skabe grundlaget for brigadens indsættelse.

Med implementeringen af en middeltung brigade vil Hæren komme væsentligt styrket ud af forligsperioden, og den nye brigade vil give Hæren mulighed for i højere grad at træne planlægning og gennemførelse af kampoperationer. Dette er Hærens kernekompetence og det, som formentlig vil være kravet, hvis brigaden indsættes samlet. Dette nye fokus er vigtigt for at kunne udvikle et troværdigt bidrag til NATO.

Hæren skal dog fortsat kunne deltage i det fulde spektrum af militære operationer, hvilket strækker sig lige fra egentlige kampoperationer over stabiliseringsoperationer til militær støtte i fredstid. Hæren skal ligeledes fortsat opretholde evnen til at udsende mindre styrkebidrag sammensat af enheder fra brigaden i lighed med de sidste mange års danske bidrag til internationale operationer på fx Balkan, i Irak og Afghanistan. Fælles for disse operationer har imidlertid været, at det ikke har været egentlige kampoperationer, men stabiliseringsoperationer af varierende intensitet. De mest sandsynlige kommende danske internationale engagementer må formodes fortsat at være variationer af stabiliseringsoperationer, hvorfor Hæren fortsat skal være i stand til at gennemføre disse. Det er således vigtigt, at Hæren sideløbende med det nye fokus på kampoperationer bevarer evnen til at gennemføre stabiliseringsoperationer eller som minimum har viden om indsættelse i stabiliseringsoperationer, således at Hæren fortsat kan indsættes i både kamp- og stabiliseringsoperationer med kort varsel.

En udfordring ved reelt at samle Hærens "kampkraft" i én deployerbar brigade er, at Danmark kun kan udsende en brigade én gang, såfremt den skal udsendes samlet, da Hæren ikke råder over en tilsvarende brigade til afløsning. Dermed kan der være behov for at gentænke Hærens sædvanlige modus med seks måneders udsendelser, såfremt der opstår behov for indsættelse af længere varighed, men dette vil i høj grad afhænge af de politiske prioriteringer og opgavens vigtighed.

Opstilling af en middeltung brigade i nuværende forligsperiode skal formentlig ses som et springbræt i en videreudvikling i retning af en tung brigade² i næste forligsperiode.³

Infanterikampkøretøj CV9035DK

Analyse af kapaciteten panserinfanteri (CV90)

Panserinfanterikapaciteten i form af køretøjet CV90 (pansret bæltekøretøj med en 35 millimeter kanon, benævnt infanterikampkøretøj) er en relativ ny kapacitet i Hæren. Med indkøbet af CV90 blev en del af Hærens enheder løftet op på et højt teknologisk niveau, hvilket gav Hæren helt nye muligheder for at gennemføre mobile operationer med stor ildkraft og et højt beskyttelsesniveau for soldaterne. Det var dog kun en forholdsvis lille del af Hæren, der blev styrket, da kapaciteten er relativt dyr. Det indkøbte antal køretøjer var således begrænset til 45. I for-

2) NATO-definitionen på en middeltung brigade er tre til fem kampbataljoner. En tung brigade bør derimod også indeholde en panserbataljon samt køretøjsbaserede maskinkanoner og anti-tankvåben, hvilket peger på blandt andet infanterikampkøretøjer og panserjægere.

3) CH HST, artikel i Krigshistorisk Tidsskrift, nr. 1/2018.

længelse heraf har der været udfordringer med blandt andet driftsomkostninger, rådighedsgrad, krævende uddannelser mv. relateret til infanterikampkøretøjet. Det kan derfor give god mening at analysere området for at undersøge mulighederne for at omkostningsoptimere. Derved opstår naturligvis den risiko, at man når frem til, at kapaciteten bør udfases. Det kan blive en udfordring i forhold til ambitionen om en middeltung og senere tung brigade, der som udgangspunkt skal indeholde panserinfanterikapaciteter. En eventuel udfasning vil derfor stille krav om erstatningskøretøjer, der kan udfylde panserinfanterirollen i brigaden. I skrivende stund er Hæren ved at implementere et nyt pansret køretøj, Piranha V, der er et pansret hjulkøretøj til erstatning for de nuværende udtjente pansrede mandskabsvogne primært af typen M113. Man har overvejet, om disse køretøjer, opgraderet med de rette våbenplatforme, kunne være en kommende panserinfanterikapacitet. Der er ganske stor efterspørgsel på alle de nyanskaffede Piranha V, hvorfor det ikke vurderes at være muligt at anvende disse som erstatning for de nuværende infanterikampkøretøjer inden for det i første omgang anskaffede antal. Et andet spørgsmål er, hvorvidt en Piranha V med en våbenplatform vil have samme kapacitet som den nuværende CV90. Der vil således være behov for en nærmere analyse af, hvorvidt det er muligt – og i givet fald billigere driftsmæssigt – at anskaffe et nyt pansret infanterikøretøj eller fortsætte med de nuværende CV90, eventuelt i en opgraderet udgave.

Opstilling af et ekstra vagthold med værnepligtige ved Den Kongelige Livgarde

Ressourcerne ved Livgardens vagtkompagni har i længere tid været presset, hvorfor det kan give god mening at opstille et ekstra vagthold. Der vil være tale om en kapacitet, der kan styrke bevogtningen af de kongelige slotte og palæer, og som i særlige tilfælde kan stilles til rådighed for politiet. Der kan derfor sættes spørgsmålstejn ved, om opstilling af et ekstra vagthold ved Livgarden kan betragtes som en styrkelse af Hærens egentlige indsatssevne. Et ekstra vagthold vil dog medføre mindre belastning af Hærens professionelle enheder i perioder, hvor politiet har behov for støtte, hvilket naturligvis vil friholde disse enheder til andre opgaver.

Samlet set vurderes det, at et ekstra vagthold vil styrke Hæren, såfremt det samtidig lykkes Hæren at hverve flere soldater fra vagtkompagniet efter endt værnepligt til de professionelle enheder. Det øgede ressourceforbrug til de 80 ekstra soldater i form af løn, materiel og våben kan dermed blive en god langtidsinvestering for Hæren. Et fokusområde for Hæren i denne sammenhæng bør derfor være målrettet herved af disse soldater efter værnepligtstjeneste.

Forøgelse af antallet af værnepligtige

Antallet af værnepligtige øges med 500 personer årligt, hvoraf ca. 125 er dedikeret til det statslige redningsberedskab. Dette medfører, at Hæren skal dele de resterende ca. 375 værnepligtige med henholdsvis Flyvevåbnet og Søværnet.

Tildelingen af flere værnepligtige er ikke omkostningsneutralt, når man tager merbehovet for våben, udrustning, administrative køretøjer, etableringer og fastansat personel til uddannelsen af disse i betragtning, hvilket koster af Hærens samlede ressourcer. Flere værnepligtige giver naturligvis også mulighed for at øge rekrutteringen til Hærens stående styrker. Her kan Hæren med fordel undersøge, om dette kan skabe nye muligheder – særligt de steder i landet, hvor det erfaringsmæssigt er svært at rekruttere nyt personel.

Værnepligtige udgør Hærens største base for rekruttering af menigt personel. Sammenholdes dette med Hærens ambition om at tiltrække flere kvinder til ansættelse bredt i Hæren, er det vigtigt at sikre, at kvinder er repræsenteret blandt de ekstra værnepligtige, således at det også er muligt at rekruttere kvinder fra dette segment.

Let infanteribataljon

Den lette infanteribataljon skal bestå af en stab, et stabskompagni og tre stående lette infanterikompanier. Bataljonen bliver udstyret med blandt andet morterer og panserværn til at bekæmpe pansrede køretøjer. Opstillingen sker på et relativt billigt grundlag, da der ikke vil være tale om investeringer i ret meget nyt, tungt og dyrt materiel eller tidskrævende uddannelse. Dette medfører naturligvis begrænsninger i anvendelsen af bataljonen, da den uden tungt materiel og våben på nogle områder vil være mere sårbar end en tungt udrustet bataljon. Det giver imidlertid også nogle muligheder i forhold til fleksibilitet, reaktionstid og lettere deployering.

Infanteribataljonen skal som udgangspunkt ikke indgå i den middeltunge brigade, men kan betragtes som Hærens stående, hurtige og fleksible infanterireserve med en begrænset opgaveportefølje.

Bataljonen skal kunne "indsættes med fly eller skib", hvilket i sagens natur kræver uddannelsesaktiviteter og øvelser, hvor Flyvevåbnets eller Søværnets kapaciteter indgår. Særligt målsætningen om, at bataljonen skal kunne indsættes fra luften med helikopter eller fly, kan være vanskelig set i forhold til Flyvevåbnets transportkapacitet. Både EH101 Merlin (transporthelikopter) og C-130J Herkules (transportfly) er allerede i stort omfang indsat i nationale og internationale opgaver og er samlet set en meget begrænset ressource. Endvidere skal specialstyrkeområdet øge sin evne til luftmobile operationer, hvilket også vil trække på de begrænsede lufttransportkapaciteter. Ambitionen om at etablere en luftmobil bataljon vurderes derfor at være en meget stor opgave uden en yderligere styrkelse af Flyvevåbnets kapaciteter eller en omprioritering af de nuværende opgaver.

For Hæren bliver udfordringen med opbygning af infanteribataljonen som nævnt næppe materielmæssig, idet bataljonen bliver forholdsvis let udrustet. Det er snarere på personelområdet, der kan opstå udfordringer, idet der skal herves op til 500 soldater til bataljonen, som bliver placeret i Haderslev. På den ene

side er det en unik mulighed for at skabe en – efter omstændighederne – elitær enhedstype, der kan tiltrække soldater fra hele landet, men der er også risiko for stor personelvandring, især i opbygningsfasen, fra Hærens andre professionelle enheder rundt om i landet. Skal opbygningen primært involvere lokale, må den nødvendigvis ske over en længere periode, således at den lokale hvervning kan følge med opbygningen af enheden.

Forligsteksten lægger op til både international og national opgaveløsning for bataljonen. Dette medfører en risiko for, at bataljonen bliver det nemme "offer", eftersom den lette bataljon er nem at flytte, når politiet skal støttes af Hæren. Særligt i bataljonens opbygningsfase bør Hæren derfor have fokus på at skabe den nødvendige ro i forhold til opbygning og uddannelse af enheden, da ambitionen om en egentlig operativ bataljon ved forligsperiodens udløb ellers kan blive vanskelig at indfri. Det vil styrke bataljonen meget, hvis den af soldaterne bliver betragtet som en professionel og attraktiv enhed at søge hen til.

Opstilling af mobiliseringskompagnier

Efter nedlæggelsen af mobiliseringsforsvaret med forsvarsforliget 2005-2009 har Forsvarets fleksibilitet og dybde været begrænset. For Hærens vedkommende ønsker man derfor at tilføje et mobiliseringskompagni som den fjerde underafdeling i hver af den middeltunge brigades tre professionelle kampbataljoner. Der vil næppe være sammenhæng mellem reaktionstiden for henholdsvis de professionelle bataljoner og mobiliseringskompagnierne, hvorfor en robust kampbataljon med fire underafdelinger på højt beredskab kun kan opstilles, såfremt man "låner" en underafdeling fra en anden kampbataljon. Over tid vil Hæren dog ikke kunne opretholde dette, da enhedsforbruget vil overstige enhedsproduktionen. Den optimale løsning for Hæren er fire stående underafdelinger i hver af de stående kampbataljoner, men valget er faldet på mobiliseringsløsningen, der naturligt er noget billigere.

Det er hensigten at opbygge disse mobiliseringskompagnier omkring HRU-kompagnierne (Hærens reaktionsstyrkeuddannelse) i kampbataljonerne. Disse kompagnier er grundlaget for tilgangen af nye soldater til enhederne, idet de gennemfører grunduddannelsen af de værnepligtige, der ønsker at blive professionelle soldater. Det bliver således HRU-kompagniernes faste bemanning af professionelle soldater og materiellet i disse kompagnier, der hovedsageligt anvendes ved en eventuel aktivering af mobiliseringskompagnierne. Ressourcemæssigt er det en hensigtsmæssig løsning, der ikke kræver alt for meget ekstra personel eller materiel. På den anden side vil det ikke samtidig være muligt at gennemføre HRU, når et mobiliseringskompagni er aktiveret, hvorfor der ved den enhed ikke vil kunne uddannes nye soldater til enhederne i den givne periode.

Mobiliseringskompagniernes troværdighed afhænger desuden af, at man politisk gennemfører de "nødvendige lovændringer", således at Hæren med en vis sik-

kerhed kan mobilisere kompagnierne. Tidligere har dette område medført en række udfordringer for Forsvaret, hvor ønsket om mobilisering af kontraktansat mobiliseringspersonel i Den Internationale Brigade endte med en række retssager⁴ på grund af uklare regler om pligten til at møde op ved en eventuel aktivering. Forudsætningen for et pålideligt mobiliseringskoncept er derfor, at Forsvaret har nogenlunde sikkerhed for, at personellet i mobiliseringsenhederne reelt møder op til tjeneste, når de indkaldes. Opstilling af mobiliseringskompagnier er et godt og forholdsvis billigt koncept, men det vil kræve politisk handling og lovændringer, hvis de skal være en reel troværdig operativ enhed i den middeltunge brigade.

Hærens organisering

Forligsteksten slår fast, at ingen kaserner nedlægges, men der vil alligevel være tale om nogle justeringer, der kan betyde, at personel skal flytte tjenestested. Danske Division, 1 Brigade og 1 Hovedkvartersbataljon flyttes fra Haderslev til henholdsvis Karup, Holstebro og Fredericia. Særligt afstanden til Karup og Holstebro medfører sandsynligvis, at store dele af personellet fra Haderslev ikke vil flytte med. Der er således i denne sammenhæng risiko for et kompetencetab, som skal genopbygges på de nye tjenestesteder.

Det undersøges i skrivende stund, om der er grundlag for og opbakning til at opstille et NATO-divisionshovedkvarter i Baltikum i et samarbejde mellem Danmark og de tre baltiske lande. I lyset af det trusselsbillede, nærværende forlig er bygget op omkring, virker dette som et meget relevant tiltag. Hovedkvarteret vil kunne fungere som NATO's naturlige bindeled og træningsenhed for NATO-enheder i de tre baltiske lande. Opstillingen af et operativt divisionshovedkvarter vil også kunne skabe en god og realistisk uddannelsesramme for den middeltunge brigade, hvilket vil kunne styrke opbygningen af denne. Projektet er ikke finansieret i nuværende forlig, hvorfor det enten vil kræve en prioritering af projektet inden for indeværende forlig eller tilførsel af yderligere midler, hvis projektet skal blive en realitet.

Mange andre af Hærens kaserner vil opleve tilgang i form af nye enheder eller kapaciteter. Ved de fleste af Hærens kaserner vil omorganiseringen medføre mulighed for en mere differentieret tjeneste lokalt set, hvilket er positivt i forhold til fastholdelse og kontinuitet. På den anden side er der også risiko for stagnation i personelrotationen på tjenestestederne grundet ansøgningssystemet i forbindelse med medarbejderes stillingsskifte. Mange ønsker af naturlige årsager geografisk stabilitet og roterer derfor mellem lokale stillinger. Såfremt Hæren ønsker udvikling og fornyelse med personel fra andre tjenestesteder i landet, bliver der formentlig behov for at anvende "befalet midlertidig tjeneste" med henblik på at trække på kvalificeret personel bredt fra hele landet.

---

4) Der tænkes konkret på den Danske Internationale Brigade (DIB) og mobiliseringen i 1999 med henblik på indsættelse i Kosovo.

Kampfly

Flyvevåbnets nye kampfly, F-35, er meget mere end en våbenplatform, som vi kender det fra vores nuværende kampfly, F-16. Det er blandt andet også en kapabel sensor kapacitet, der kan bruges til at overvåge luft, land og sø og dermed bidrage til operationer på landjorden og havet. Idet flyet endnu ikke er leveret til Forsvaret, udestår erfaringerne på dette område forsat, men det er noget, som skal undersøges nærmere. Hæren bør deltage aktivt i dette udviklingsarbejde. Umiddelbart vil det være oplagt, om Hærens efterretningsenheder kan få del i de informationer, som kampflyet kan indhente, når det anvendes i rollen som sensor. Dette vil naturligvis stille krav i forhold til blandt andet kommunikationsmidler flyene og Hæren imellem, men frem for alt skal der fokuseres mere på samarbejdet på tværs af de to værn. Det skal ligeledes afdækkes, hvorledes F-35 anvendes i forbindelse med *close air support* (CAS) til landstyrker, da Hærens erfaringer med F-16 formentlig ikke kan overføres direkte til F-35.

Længererækkende præcisionsmissiler

Det er i forliget ikke afgjort, hvilken længererækkende missiltype, der ønskes indkøbt. Afhængig af rækkevidde, flyvetid og sprængkraft kan et nyt længererækkende missil givetvis være ganske anvendeligt for Hæren under operative indsættelser. Disse missiler kan ramme en modstander langt i dybden (dybdekamp), hvor Hærens egne kapaciteter kan have svært ved at række.

I forhold til mulig støtte til Hæren, herunder den middeltunge brigade, er leveringssikkerheden og missilets reaktionstid afgørende grundet de måltyper og afstande, som brigaden forventes at stå over for. Forligsteksten peger på, at kapaciteten skal tilføres Søværnet, hvorfor der vil være behov for at gennemføre uddannelse i samarbejdet mellem Hæren (den middeltunge brigade) og Søværnets enheder udstyret med missilerne for at opnå den maksimale effekt af disse missiler. Hæren bør – ligesom med udviklingen af F-35 – derfor deltage aktivt i analysearbejdet omkring missilerne for at få det optimale ud af denne kapacitet.

Støtte til politiet

Forsvaret skal "bistå politiet med blandt andet grænsekontrol og bevogtningsopgaver, så længe politiet har behov herfor". Det synes fornuftigt ud fra et nationalt ressourceperspektiv, men citatet fra forligsteksten rummer også faldgruber. Forliget begrænser ikke politiets mulighed for at trække på ressourcer fra Forsvaret. Hæren bidrager for nuværende allerede med blandt andet ammunitionsrydningsenheder, bevogtningsenheder i København og til grænsekontrol. De opgaver trækker mange ressourcer fra Hæren. Den udvidede kapacitet med Livgardens vagtkompagni vil naturligvis indledningsvist kunne afbøde trækket på Hærens professionelle enheder. Fortsætter behovet for støtte fra Hæren, kan det også blive nødvendigt at anvende Hærens professionelle enheder til disse opgaver. Det er naturligvis en mulighed, at der træffes politisk beslutning om at indsætte enheder fra Totalforsvarsstyrken, der blandt andet fremadrettet består af tidli-

gere værnepligtige, som netop er uddannet til bevogtningsopgaver. Det er dog ikke omkostningsfrit at indsætte Totalforsvarsstyrken, hvorfor der forventeligt vil være nogen politisk tøven ved dette. Der er således risiko for, at politiets store træk på Hærens ressourcer blandt andet går ud over opstillingen og uddannelsen af den middeltunge brigade og Hærens øvrige enheder. Enheder fra Hæren, der indsættes i nationale opgaver, kan naturligvis ikke samtidig anvendes i internationale operationer, ligesom de heller ikke kan uddanne sig mod andre opgaver.

Der skal fra både Hærens og politisk side være en bevidst balance mellem de to typer af opgaver. Hæren skal således fremadrettet være meget opmærksom på at beskrive konsekvenserne for løsningen af andre opgaver, når Hærens enheder indsættes til at løse nationale opgaver. I sidste ende er det naturligvis et politisk valg, hvad Hærens enheder anvendes til.

Personbeskyttelse i højrisikoområder

Forsvaret skal overtage det operative ansvar for personbeskyttelse i højrisikoområder. Det

har traditionelt set været en opgave for PET, værnssfælles militærpoliti (MP) eller specialoperationsstyrkerne eller disse i samarbejde. I særlige tilfælde har man desuden uddannet særlige *protection teams*⁵ med henblik på at aflaste MP og specialoperationsstyrkerne. Med overdragelsen af ansvaret for denne opgave er der risiko for, at trækket på MP og specialoperationsstyrkerne øges, hvilket fjerner ressourcer fra enhedernes andre opgaver.

Kapaciteten ved specialoperationsstyrkerne øges med forliget. Det er dog en forholdsvis dyr kapacitet at anvende til personbeskyttelse. I forhold til MP trækkes der allerede meget store vekslers på denne kapacitet til nationale bevogtningsopgaver, internationale operationer, støtte til den middeltunge brigade samt almindelige politiopgaver i Forsvaret. Der kan derfor herske tvivl om, hvor mange yderligere ressourcer særligt MP kan afgive til personbeskyttelse i højrisikoområder.

Cyberforsvar

Afsnittet om cyberforsvar fylder næsten to sider i forligsteksten, og det kan tages som et udtryk for cybertruslens vægt i forhold til Danmarks sikkerhed. Indholdet i teksten har ikke meget med Forsvarets traditionelle opgaver at gøre. Fokus er på beskyttelse af hele Danmarks digitale infrastruktur, private virksomheder, borgere og danske myndigheder. Dette er naturligvis også blevet en vigtig del af det at beskytte Danmark mod fremmede magter.

Beskyttelsen af Forsvarets egne digitale infrastruktur nævnes ikke i forligsteksten. Det er derfor vigtigt, at Hæren selv analyserer cybertruslen i forhold til egne kommunikationssystemer til operationer med landstyrker. Hæren er i gang med

---

5) Personellet blev primært tilvejebragt (udlånt) fra de professionelle enheder.

en omfattende digitalisering inden for blandt andet føring og informationsdeling (Hærens Taktiske Kommunikationssystem [HTK]), hvilket kan bidrage til at øge Hærens operationstempo, men det gør samtidig Hæren sårbar i det elektromagnetiske spektrum. Særligt i forbindelse med internationale operationer og øvelsesvirksomhed i udlandet bør Hæren være opmærksom på cybertruslen. Cyberforsvar skal integreres i Hærens fremadrettede planlægning. Der bør ligge nogle kapaciteter og muligheder i det nationale cyberforsvar, som Hæren også skal være dygtig til at drage nytte af til beskyttelse af værnets kommunikationssystemer.

Foto fra FE-folder om sikkerhed på internettet.

Analyse af erhvervsuddannelse for konstabler

Det har længe været et ønske, særligt fra konstablerne i Hæren, at deres militære uddannelse nærmer sig det civile uddannelsessystem, ved at man etablerer en anerkendt erhvervsuddannelse for konstabler. Forligsteksten lægger op til en analyse af området. En sådan uddannelse kan formentlig have en positiv indvirkning på rekrutteringen til konstabelgruppen i Hæren, idet årene som soldat således ikke kun bliver fyldt med gode oplevelser, men at den enkelte soldat også får en uddannelse med sig, som kan anvendes på det civile arbejdsmarked efter endt tjeneste.

For Hæren er risikoen imidlertid, at man i forsøget på at tilrette den militære uddannelse til et civilt uddannelsessystem risikerer at devaluere den militærfaglige del af konstabeluddannelsen. Der bliver således behov for en skarp balance mellem de eventuelle krav til en erhvervsuddannelse og de egentlige militære krav til konstablen.

PERSPEKTIVERING

Der er ingen tvivl om, at Hæren kommer styrket ud af indeværende forligsperiode. En af de store udfordringer for Hærens opbygning og udvikling er fastholdelse af de nuværende medarbejdere, når mange får nye funktioner og arbejdsopgaver. Hæren skal også kunne rekruttere mange nye medarbejdere på en række tjenestesteder i yderområderne af Danmark, som det kan være svært at tiltrække folk til. Det vil kræve, at Hæren får solgt fortællingen om opbygning og styrkelse af Hæren som den gode historie og spændende opgave, mange unge mennesker gerne vil være en del af.

Hærens opgave med opbygning af en middeltung brigade medfører naturligt et øget fokus på evnen til at gennemføre kampoperationer og dermed i mindre grad fokus på evnen til at gennemføre stabiliseringsoperationer, som ellers har været Hærens primære opgaver i de seneste 15-20 år. Der er ikke meget, der peger på, at Hærens engagement i internationale operationer falder i de kommende år, og det må forventes, at disse opgaver fremover også primært vil være stabiliseringsopgaver af varierende karakter. Det bliver derfor vigtigt for Hærens enheder at bevare evnen til at gennemføre stabiliseringsopgaver på trods af, at der med opbygningen af den middeltunge brigade kommer øget fokus på evnen til at gennemføre kampoperationer. Kunsten bliver i den altid begrænsede uddannelsestid at finde en passende balance mellem uddannelse i henholdsvis kamp- og stabiliseringsoperationer.

KILDER

Forsvarsministeriet: <http://www.fmn.dk/temaer/forsvarsforlig/Documents/Forsvarsforlig-2018-2023.pdf>

Forsvarsavisen: <https://secure.viewer.zmags.com/publication/6b02a22d#/6b02a22d/1>

HOD: <https://www.hod.dk/wp-content/uploads/2018/02/officeren-1-final-net.pdf>

Krigshistorisk Tidsskrift, nr. 1/2018.